

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Zprávy, jubilea, historie

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 9 (1964), No. 3, 191--192

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/137902>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1964

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY, JUBILEA, HISTORIE

VÝROČNÍ ZASEDÁNÍ NĚMECKÉ SEKCE BIOMETRICKÉ SPOLEČNOSTI

XI. výroční zasedání německé sekce Biometrické společnosti se konalo v Hannoveru (NSR) ve dnech 23. – 25. ledna 1964; účastnilo se ho více než 100 členů sekce nejrůznějšího zaměření (matematictí statistikové, biometři, lékaři, ekonomové, biologové, pracovníci zemědělského výzkumu, meteorologové aj.) a 4 hosté z ciziny.

Přednášky spadaly pod čtyři rámcová témata, každému byl věnován půlden. *Metody Monte Carlo* byly uvedeny obsáhlou základní přednáškou; většina přednášek na toto téma byla zaměřena buď k aplikacím metody Monte Carlo v medicíně, nebo k praktickému jejímu provádění na samočinných počítačích. O problematice *výběrů v medicíně* pojednala řada přednášek hlavně se zřetelem na výběrovou techniku a na nesnáze při vyhodnocování klinického materiálu. Po přednáškách *o odlehých pozorováních a o jejich vylučování* se rozvinula živá diskuse, zda při vylučování se má používat kritérií věcných nebo pravděpodobnostních; statistici a lékaři zde zastávají opačná stanoviska. Řada konkrétních příkladů ukázala subjektivnost názorů na *statistickou signifikanci a její význam*; v této souvislosti se diskutovalo i o otázce statistické problematiky ověřování spolehlivosti a neškodnosti léků. Jedno odpoledne bylo věnováno volným tématům. Druhý den se konala panelová diskuse asi 20 zástupců fakult lékařských, biologických, farmaceutických, zemědělských a zvěrolékařských; každý z nich v krátkém referátu (asi 10 minut) uvedl rozsah výuky v biometrii na jeho škole, náplň a nesnáze, s nimiž se vyučující setkávají.

Při členské schůzi sekce se s politováním konstatovalo, že zasedání se neúčastní žádný člen z NDR (jichž je asi třetina všeho členstva sekce); vzhledem k současnému nenormálnímu stavu, kdy NDR není uznávána státy NATO a nemá s nimi diplomatické styky, nemohou se občané NDR účastnit prakticky žádného vědeckého zasedání na Západě. Jako tichý protest proti tomuto stavu rozhodlo plenární zasedání sekce pokusit se o uspořádání XII. výročního zasedání v r. 1965 v dubnu v Praze.

Vladimír Malý

VOLODIMIR FOMIČ BRŽEČKA

K desátému výročí jeho úmrtí († 7. 3. 1954)

V. F. BRŽEČKA se narodil r. 1891 ve Volyňské gubernii. Od r. 1911 do r. 1916 studoval na charkovské universitě, pak vyučoval matematice na různých školách v Charkově. R. 1923 byl jmenován profesorem a vedoucím katedry na charkovském technologickém institutu. Jeho zásluhou byla zde zřízena laboratoř pro strojové počítání.¹⁾

Bržečka je žákem akad. S. M. BERNŠTEJNA. Zabýval se hlavně teorií mnohočlenů, které za jistých podmínek mají co nejmenší odchylku od nuly. „Matematika v SSSR za třicet let 1917 až 1947“ (OGIZ 1948, str. 424, 425 a též str. 310, 311) uvádí 11 jeho pojednání a 10 pojednání sepsaných spolu s J. GERONIMUSEM. V pracích vydaných v Německu (Math. Zeitschr. 30 (1929), 357–374 a Math. Ann. 102 (1930), 305–516) se podpisuje Bržečka.

¹⁾ Podle sdělení prof. J. GAJDUKA z Charkova.

Dále napsal r. 1939 pojednání „O funkcii Bolcano“ (Uspechy 4, seš. 2 (30), str. 15–21), kde podává zjednodušenou modifikaci příkladu Bolzanova a uvádí seznam prací o funkci Bolzanově a jejích modifikacích.²⁾

Karel Rychlík

Záliby slavných ruských učenců

Původce neeuklidovské geometrie Nikolaj Ivanovič LOBAČEVSKIJ (1792–1856) byl vyznamenán stříbrnou medailí Moskevské rolnické společnosti za propagaci vědeckého polnohospodářství. Chemik Alexandr Michajlovič BUTLEROV (1828–1886) byl znamenitým včelařem a předsedou včelařského spolku. Dmitrij Ivanovič MENDĚLEJEV, objevitel periodického systému prvků, se kromě šachů zabýval knihařstvím a výrobou kufrů a byl hrdý na to, že ho pokládali za mistra tohoto řemesla. Fyzik Nikolaj Alexejevič UMOV (1846–1915) byl i amatérským malířem a napsal pětiaktovou historickou divadelní hru. Fyzik Petr Nikolajevič LEBEDĚV (1866–1912) se zabýval horolezectvím a hrál ochotnické divadlo. V r. 1917 udělila Akademie věd Puškinovu cenu za kritický překlad Goethova Fausta Nikolaji Alexandroviči CHOLODKOVSKÉMU, profesoru zoologie a srovnávací anatomie. Profesor moskevské university chemik Vladimír Vasiljevič MARKOVNIKOV (1838–1904) byl známý jako zpěvák. Jeden ze zakladatelů sovětské metalografie, Dmitrij Konstantinovič ČERNOV (1839–1921), byl amatérským houslařem a znalcem starých houslí.

Ivan Soudek

Vstup kapaliny z nádrže do potrubí

se zpravidla řeší připojením potrubí ke stěně nádrže bez jakéhokoli přechodu. Tím však vznikne hrana, za níž dochází následkem hydrodynamických procesů k zúžení proudu, a na jeho krajích vznikají víry. Proudící prostředí je odplavuje, víry se musí vytvářet znovu a to pohlcuje značné množství energie. Proudnicové řešení ústí, které tyto nedostatky nemá, je výrobně velmi nákladné. Teoretické úvahy ukázaly, že když se ústí potrubí zakončí souosou válcovitou částí většího průměru, vzniknou víry pouze v této rozšířené části, neodplavují se a ztráty se sníží. Experiment potvrdil tyto úvahy. Navržená úprava ústí je levná a princip najde široké použití v praxi.

Ivan Soudek

Není pravda, že Aloisius Galvani

objevil náhodou galvanický článek; z jeho vlastní knihy vyplývá, že soustavným experimentováním objevil a primitivním, leč citlivým indikátorem ze žabího stehýnka indikoval malé elektrické potenciály v živých tkáních, vznikající následkem bioelektrochemických dějů. Měření těchto potenciálů je základem moderních lékařských vyšetřovacích metod, jako elektrokardiografie, elektroencefalografie aj. Nesprávné představy o Galvaniho práci jsou výsledky pomluv jeho současníků.

Ivan Soudek

Barevný fotografický materiál s mimořádnou citlivostí

je Kodakův Ektacolor Professional, typ S. Výrobce udává citlivost tohoto negativního materiálu 19° DIN, avšak motivy s běžným kontrastem lze exponovat, jako kdyby měl citlivost 23° DIN.

Ivan Soudek

²⁾ Podle jména, jakož i podle volby posledně uvedeného tématu zdá se pravděpodobným, že prof. Břečka je českého původu. Byl bych povděčen, kdyby mi snad některý z čtenářů našeho listu mohl o této okolnosti podat bližší zprávu. (Adr.: Praha 3 - Vinohrady, Slezská 78).